

# Jak przygotować na wystawę eksponat z historii poczty (HP)?

Julian Auleytner

Poznańskie Sympozjum Filatelistyczne  
w Biedrusku,  
listopad 2014

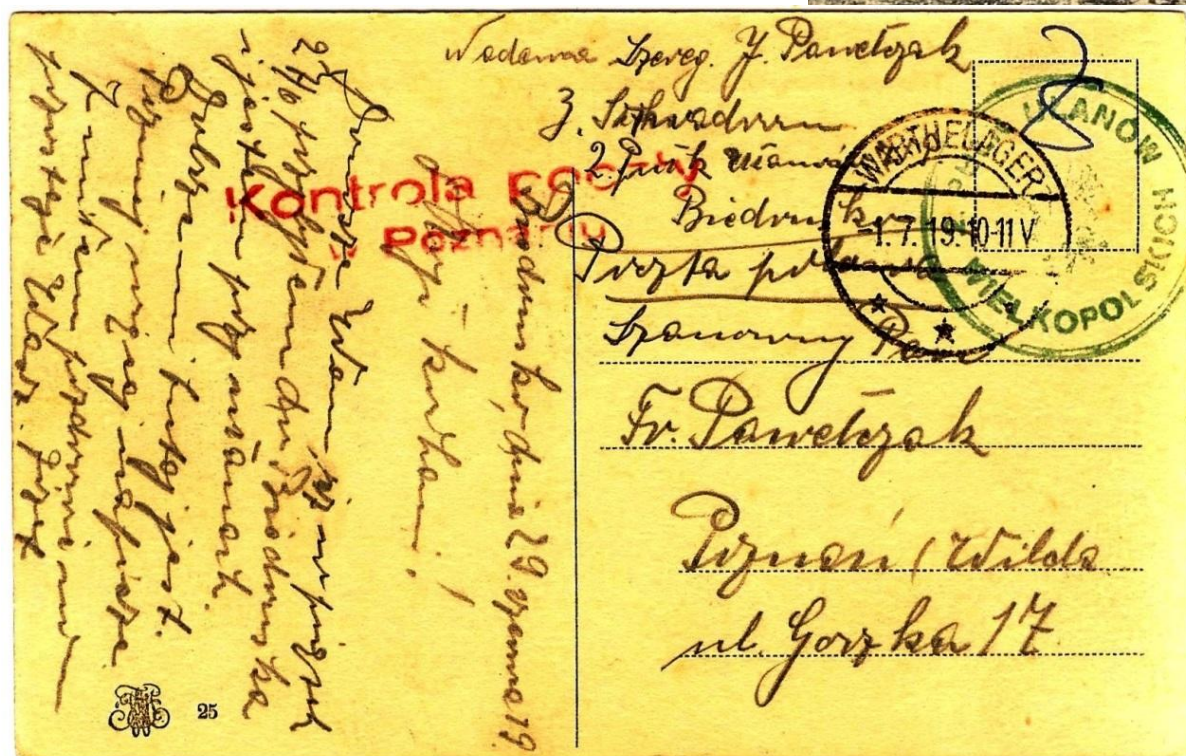
# Biedrusko 1919

(bez związku z tematem)



Truppenübungsplatz Warthelager

Barackenlager



Niemiecka widokówka wysłana 1.7.1919 r. z Biedruska pocztą polową do Poznania przez ulana formacji wielkopolskiej. W Poznaniu ocenzurowana. Tekst napisany 1 dzień po ratyfikacji Traktatu Wersalskiego.

# Źródła do studiów własnych

- <http://www.fippostalhistory.com/>
- Special Regulations & Guidelines for the Evaluation of Postal History Exhibits at F.I.P. Exhibitions,
- Te regulacje zastąpiły od 2009 r. stare zasady.

# Definicje klas w HP

- **A. Postal History** exhibits which contain material carried by, and related to, official, local or private mails. Such exhibits generally emphasize routes, rates, markings, usages and other postal aspects, services, functions and activities related to the history of the development of Postal Services.
- **B. Marcophily (Postmarks)** exhibits showing classifications and/or studies of postal markings related to official, local or private mails on covers, adhesive stamps and other postal items.
- **C. Historical, social and special studies** exhibits which examines postal history in the broader sense and the interaction of commerce and society with the postal system (refer examples in Article 3.2). **(TO NOWA KLASA)**

# 1. Temat ekspozycji

- Wybrać właściwy zakres tematyczny,
- Niepowtarzalny (unikać konkurencji i powtarzalności tematów, bo jak było, to nic nowego),
- Odpowiednio ważny dla historii poczty – trzeba ocenić wagę,
- Odpowiednio szeroki - preferuje się korzyści z szerszego kontekstu niż z wąskiego (Historia poczty Warszawy lepsza niż historia poczty Radomia)

## 2. Pozycjonować się w jednym z trzech okresów historii

- Do 1875 (do powstania UPU),
  - Od 1875 – 1945,
  - Po 1945
- 
- O zakwalifikowaniu do jednego z tych okresów decyduje materiał eksponatu (jego większość w przypadku gdy eksponat pokrywa się z dwoma przedziałami)

# Być świadomym granic czasowych

- Nie przekraczać zdefiniowanej granicy,
- Wykorzystywać prekursory, jeśli związane są ściśle z tytułem i zakresem eksponatu

### 3. Strona „reklamująca” zawartość – Intro page (Krótki opis eksponatu)

- Tytuł eksponatu,
- Podsumowanie:
- Plan - liczba punktów / działów (do 12-tu),
- Główne zmiany dokonane od ostatniej wystawy,
- Czas potrzebny do zgromadzenia kolekcji,
- Rezultaty badań własnych (publikacje),
- Bibliografia (referencje)



# Rozumieć system punktacji eksponatów z historii poczty

- **1. Prezentacja (Wygląd) – 5 pkt,**
- **2. Stan i rzadkość materiału – 30 pkt**
  - A. Stan materiału – 10 pkt,
  - B. Filatelistyczna rzadkość – 20 pkt,
- **3. Wiedza osobista, studia i badania – 35 pkt,**
- **4. Opracowanie eksponatu i ważność – 30 pkt**
  - A. Filatelistyczne znaczenie (ważność) - 10 pkt
  - B. Opracowanie eksponatu – 20 pkt

Razem = **100 pkt**

# 1. Prezentacja (Wygląd) = 5 pkt

- ładny wygląd eksponatu umożliwia zrozumienie i podnosi jego atrakcyjność w oczach sędziów i oglądających,
- Jeśli eksponat jest nieatrakcyjny i trudny do czytania, to sędziowie nie będą zachęcani spędzić wystarczająco dużo czasu i na początku traci się punkty!

# Generalny wygląd (układ)

- Musi być przyjemny i atrakcyjny,
- Nie przeładować stron i nie zostawiać za dużo pustej przestrzeni,
- Strony z wewnętrznymi ramkami – nie stosować,
- Wyjątek dla rarytasów – pokazać z dodatkową wolną przestrzenią (jak obraz),
- Organizacja obiektów na stronach powinna pokazywać różne układy rozmieszczenia

# Problem czcionki

- Czcionka główna tytułów i podtytułów powinna wyraźnie się różnić i nie być za mała.
- Unikać czcionki, której styl jest mało czytelny

# Równowaga

- Strony eksponatu powinny być konsekwentnie pełne materiału we wszystkich ekranach, chociaż układ powinien różnić się.
- Ponadwymiarowe obiekty mogą być pokazane na podwójnych kartach; alternatywnie mogą być także „wcięte” w kartę częścią niewidoczną.
- Podwójne karty wystawowe mogą zawierać jeden duży obiekt jak również szereg małych,
- Nie rekomenduje się zbyt dużo podwójnych stron bo redukują one ogólną liczbę użytych całości.

# Ulokowanie materiału wg ważności (Jak sędziowie widzą materiał na pojedynczym ekranie)

3	3	3	3
2	1	1	2
2	1	1	2
4	4	4	4

# Ilustracje

- Datowniki – jeśli niewyraźne – można zilustrować,
- Mapy w rozsądnym wymiarze i bez przeładowania szczegółami,
- Kolorowe skany, fotokopie kopert tylko w 25% całości lub mniej, ale czytelne,
- Dopuszcza się powiększenia datowników i fragmentów kopert,
- Awansuje się kolor przed biało-czarnymi kopiami

## 2A. Stan eksponatu = 10 pkt

– dlaczego to jest ważne?

- Przyjemnie jest oglądać całości w dobrym stanie,
- Całości w dobrym stanie reprezentują dobrą inwestycję materialną w porównaniu z gorszymi,
- Dobry stan może dodać punkty stracone np. za brak rzadkości.



# Czynniki określające stan

- Datowniki, ręczne adnotacje muszą być czytelne, zwłaszcza w eksponatach w podklasie markofilii,
- Znaczki na kopertach muszą być w dobrym stanie, nawet jeżeli taryfa lub datownik są rzadkie, chyba, że nie istnieją w lepszym stanie,
- Listy przedznaczkowe muszą być czyste, bez uszkodzeń jeżeli takie są dostępne,
- Materiał niefilatelistyczny (gazety, zdjęcia) preferuje się oryginalny, w dobrym stanie.

# Wyjątki dot. stanu

- Korespondencja z katastrof, poczt polowych lub dyzenfekowana.
- Rzadkości uszkodzone mogą być pokazane tylko jako **kluczowe** dla wybranego tematu. W przeciwnym razie można stracić punktów więcej, niż taka „rzadkość” zasługuje.

# Poprawki

- Małe poprawki stanu koperty są doradzane, np. oczyszczenie z brudu, plam, wymazanie notatek, wyprostowanie koperty,
- Wszelkie duże poprawki (naprawy) listu **MUSZĄ** być z boku karty wystawowej zaznaczone!
- Wątpliwe obiekty prawdopodobnie będą dyskutowane w gronie ekspertów.

## 2B. Filatelistyczna rzadkość = 20 pkt

- dlaczego to jest ważne?

- Prezentacja rzadkich całości wskazuje na jakość eksponatu, im ich więcej tym trudniej powtórzyć (duplikować) eksponat (temat) innym!
- Stosowanie rzadkości zamiast zwykłych obiektów wskazuje także na wiedzę wystawcy.

# Definicja rzadkości

- **Rarity** - Rzadkość = liczba znanych jednostek niezależna od ich ceny,
- **Scarcity** - Niedobór = ilość dostępna w stosunku do zapotrzebowania i odnosi się bezpośrednio do kosztów. To jest również znane jako "stosunkowo rzadkie", co odróżnia ważne rarytasy od mniejszych, rzadkich odmian.
- Rzadkie obiekty niekoniecznie muszą być drogie,
- Tekst eksponatu powinien przekazywać informację o rzadkości (ile jest znanych i **Co** jest właściwie rzadkie?)

# Ile rzadkości w eksponacie?

- Szeroki zakres wybranego tematu wiąże się z pokazaniem rarytasów na **każdym** ekranie, jednakże nie wszystkie rarytasy znane w danym temacie będą konieczne.
- Wąski zakres wybranego tematu wiąże się z pokazaniem wszystkich rzadkości,

# Jakie rzadkości?

- Tylko rzadkości ważne dla wybranego tematu,
- Za niewłaściwe lub znane z innych eksponatów rzadkości można nie zarobić punktów, a nawet stracić,
- Ważne, by pokazać sędziom im znane rzadkości, nawet jeśli nie są one najrzadsze dla tematu,

# Jak pokazać rzadkości?

- Nie ma jednego najlepszego sposobu,
- Tekstem – pogrubioną czcionką,
- Zaznaczyć ramką, ale jak za dużo to zmniejsza wpływ na ocenę,
- Opisać krótko i ZROZUMIALE, dlaczego to rzadkość,
- Unikać gwiazdek, kropek, punkcików,



### 3. Wiedza osobista, studia i badania = 35 pkt

- Historia poczty jest wiedzą o usługach pocztowych przeszłości, co szczególnie uzasadnia detaliczne badania,
- Studia osobiste pozwalają rozróżnić prawdziwego filatelistę od kogoś, kto kopiuje opisy z katalogów aukcyjnych i książek.

# Rodzaje wiedzy

- Ekspонат w HP jest ilustrowany całościami filatelistycznymi (i niefilatelistycznymi) co wymaga selekcji materiału, właściwego opisu i ujawnia wiedzę wystawcy
- Wiedza zewnętrzna – objaśnienia i analiza,
- Wiedza „wewnętrzna” – wybrany materiał oraz kompleksowa bibliografia,
- Badania i studia własne mają ujawniać **nowe** fakty i informacje.

# Wskazówki dla wszystkich sub-klas w HP

- Czy pokazany materiał został prawidłowo zanalizowany
- Unikać powtórzeń informacji,
- Informacja dot. powiązania z tytułem powinna się wyróżniać i jest wymagana,
- Informacja o drugorzędnych aspektach może być zamieszczona, jeżeli pasuje i pomaga objaśnić całość jeśli wystawca ma na to miejsce,

c.d.

- Wiedza o wszystkich aspektach HP i historycznym tle będzie premiowana jeżeli ją się zamieści,
- Kluczowe fakty i ważne informacje muszą być łatwe w lokalizacji na stronach,
- Należy używać 25 – 50 % powierzchni strony dla wprowadzenia do sekcji (działu), by uniknąć powtórzeń na innych stronach.

c.d.

- Organizacja eksponatu powinna wyjaśniać wybrany pierwotnie temat i pozwalać ujawnić wiedzę wystawcy,
- **Nowe badania** będą premiowane i uświadomią sędziom, że to oryginalny wkład wystawcy,
- Należy być ostrożnym z detalami - nie za dużo i bez artykułów naukowych.

# Sub-klasa 2A - HP

- Unikać tekstu i rozmieszczenia, które mogłyby przypominać eksponaty ze znaczkami tradycyjnymi (w klasie TR),
- Upewnić się, że tekst w eksponacie wyraża ideę eksponatu HP, a nie detale z druku znaczków,
- Włączenie jednostek (walorów) niefilatelistycznych musi mieć ważny powód i wynikać z bardzo ostrożnej selekcji,

# Subklasa 2B - markofilia

- Organizacja i pierwotny cel to objaśnienie stempli,
- Najwcześniejsze i najpóźniejsze znane daty stempli są informacją najważniejszą,
- Kasowniki nieznanne na listach powinny być zaznaczone jako nienotowane na kopercie lub nieznanne z obiegu,
- Dyskusja szczegółowa o taryfach i trasach nie jest konieczna, ale jakaś wiedza jest pożądana. Należy rozważyć różne czcionki dla odróżnienia od tekstu głównego

# Subklasa 2C – Studia historyczne, socjalne i specjalne

- Wybór ważnego materiału niefilatelistycznego należy odnieść do posiadanej wiedzy; ta powinna zostać przedstawiona,
- Należy rozważyć użycie dwóch typów czcionek by zilustrować różne rodzaje informacji.



## 4A. Filatelistyczne znaczenie = 10 pkt

- Dlaczego to jest ważne?
- W rzeczywistości tylko tematy największej ważności mogą osiągnąć złoty do dużego złotego medalu.
- Ważność w ekspozycji oznacza znaczenie tematu w ramach kontekstu wybranego obszaru oraz rozwoju światowego systemu pocztowego,
- Typowo **długi czas i szerszy system geograficzny** mają wyższe znaczenie,
- Szeroki zakres ekspozycji ma wyższe znaczenie niż wąski zakres.
- Sub-klasa 2C – ważność filatelistyczna (5 pkt), historyczna i socjalna ważność tematu (5 pkt).

# Przykłady:

- HP stolic jest generalnie ważniejsza niż małych miast,
- Studia dużych systemów – poczty okrętowej, poczt polowych są ważniejsze niż studia podobnych małych systemów,
- Studia krajowych taryf pocztowych są mniej ważne niż międzynarodowych taryf pomiędzy krajami w wybranym czasie,
- Szeroki temat versus wąski temat: np. Historia poczty XIX wieku imperialnych Chin czy okres komunistyczny,
- Większa kompleksowość tematu niż wąski temat,
- Studia innowacji pocztowych mają większe znaczenie,
- Nowy układ czasowy 3 okresów powinien premiować państwa powstałe w dwóch ostatnich okresach.

## 4B. Opracowanie eksponatu = 20 pkt

- Sędziowie patrzą na ogólny rozwój tematu i kompleksowość pokazanego materiału w relacji do zakresu tematu,
- Jeśli nawet wybrany temat jest ważny to skromne potraktowanie prowadzi do utraty punktów, które wynikają z ważności,
- Jeśli nawet eksponat ma dużo rarytasów to - jak wyżej.

# Strona tytułowa

- Jest ona oceniana jako kluczowa część opracowania ze względu na zamysł (co chcę udowodnić?) - to kluczowa strona, bo jej kopia jest wysyłana dla sędziów z wyprzedzeniem (ze zgłoszeniem eksponatu),
- Wysłana z wyprzedzeniem do sędziów strona tytułowa może mieć później zmienioną przez wystawcę treść, ale **nie tytuł** eksponatu,
- Tytułowa strona musi pokazywać zakres, określać cel i wskazywać na organizację eksponatu.

## c.d.

- Musi ona dawać tło historyczne, pokazywać bibliografię i zawierać całość filatelistyczną (dotyczy eksponatów JE).
- Określać zakres czyli określać granice historyczne wg 3 okresów,
- Określać granice geograficzne,
- Określenie celu:
- Identyfikacja, który aspekt historii poczty będzie dominował oraz opis rozwoju problemu wpisanego w eksponat.
- Organizacja eksponatu na stronie tytułowej oznacza zarys tematu oraz spis treści (podział na sekcje) zgodne z tytułem. W poszczególnych sekcjach występuje powiązanie wprowadzenia do sekcji z treścią eksponatu.

c.d.

- Dołożyć „podkład” historyczny, bo jest on potrzebny dla mało znających temat - jest to okazja do objaśnienia znaczenia wybranego TEMATU,
- Jeżeli potrzeba więcej informacji to lepiej dodać je do wprowadzenia do sekcji (działu w ekspozycji).

# Zawartość eksponatu

- Ogólny rozwój tematu,
- Upewnić się, że wybrany temat nie jest za szeroki dla liczby ekranów,
- Poszczególne sekcje mają mieć wymiar odpowiedni do sprawy, a nie liczby użytych całości,
- Pokazany materiał ma być ważny dla tematu,
- Nie dawać niewyjaśnionych „dziur” na stronach,
- Unikać powtórzeń tematu eksponatu,
- Stosowanie wyłącznie rzadkości może prowadzić do braku równowagi.

# Techniki

- Bieżące nagłówki na kartach identyfikują sekcję,
- Czytaj tylko nagłówki stron co pomoże ocenić czy temat jest logicznie rozwinięty i prezentowany bez powtórzeń.
- Pierwsza strona każdej sekcji (działu w ekspozycji) ma być jasno identyfikowana przez większą czcionkę (np. zacienioną)



# Podsumowanie

- Pytaj sędziów (przy ekranach) i komisarzy o swój wynik i jego uzasadnienie, by poprawić eksponat,
- Analizuj punkty za poszczególne kategorie oceny,
- Staraj się być uznanym autorytetem w swoim temacie, (pisz artykuły, dawaj seminaria, działaj w grupach tematycznych),
- Dowiedz się co potrzebujesz poprawić w swoim eksponacie,
- Rzadkości – rozsądna liczba rarytasów światowych (np. znane jeden lub dwa).

# Czas

- Czy Twój eksponat może być powtórzony przez innego wystawcę?
- Czy istnieją podobne eksponaty co Twój?
- Nie – to wspaniale,
- Tak – to dwie możliwości – jedna – czy są lepsze niż Twój – to nieciekawie,
- Gorsze niż Twój – to lepiej – masz szansę.

# Miejsce i czynnik ludzki

- Rozważ miejsce wystawienia eksponatu.
- Sędziowie to tylko ludzie, pokaż im co lubią oglądać,
- **Szczyście** gdy sędziowie znają Twój temat i doceniają co im pokazujesz,
- **Nieciekawie** gdy sędziowie znają Twój temat za dobrze i wiedzą co w nim brakuje!

## Geneva Postal Services 1840-1862

### "From Cantonal Post to Federal Post"



#### Background

In the early 1840s, Geneva is the most important city in Switzerland and, with Zurich, the first postal administration in continental Europe to issue stamps. Its currency does not match with the rest of Switzerland and a process of conversion to the new Swiss Franc is operated from 1849 to 1851. During the following 10 years, despite federal standards, Geneva keeps using a large number of specific cancellations. Some are very rare.

#### Purpose and Scope of the Exhibit

The purpose of this exhibit is to show how the Post of Geneva faced up to the most dramatic changes in its postal history.

The exhibit displays postal links of the city at local level and with its major neighbours such as France and Sardinia.

The exhibit does not display far destinations unless neighbour countries have a critical involvement in mail handling. Long distance mail from Geneva does not differ from another Swiss city.

Why starting in 1840: the Post of Geneva kicks off a modernisation process and launches its first circular dated postmarks.

Why ending in 1862: the postal district of Geneva opens 3 subsidiary offices in the city from 1863 and changes its organisation. Above all, transformation into federal office is at last completed.

#### Sources and references

A large part of information and statistic data come from studies and publications issued by Georges Falpius, Louis Vuille, Henri Grand, Richard Schäfer and Michèle Chauvet. Otherwise information was gathered through personal research (official rules available at the Swiss Postal Archives, misc. literature in libraries, interviews with philatelists and experts, etc.).

#### Personal research gave rise to different outputs:

"Manuel des oblitérations genevoises 1840-1907" (ca. 1'500 postmarks or cancellations described on 300 pages) and "Manuel d'histoire postale genevoise 1840-1907" (Genevan postal history handbook) both still in progress.

Miscellaneous articles of which one in the *London Philatelist* No 1399: "How the French Currency of Geneva became the Swiss Franc" explaining the process related to the current exhibit.

Many specialised lectures and articles on Geneva postal history.

#### Rarity statements

They are based on surveys formed by L. Vuille (stampless period and mail without stamp), R. Schäfer (stamps period until 1851), the exhibitor (rest of mail) during the last 10 years.

#### Content

<b>1. Switzerland - Local</b>		
1.1	Cantonal Post	1840-1849
1.2	Transition Period	1849-1851
1.3	Federal Post	1852 and later
<b>2. Switzerland - Distant</b>		
2.1	Cantonal Post	1840-1849
2.2	Transition Period	1849-1851
2.3	Federal Post	1852 and later
<b>3. Kingdom of Sardinia</b>		
3.1	Distant	Rates 1836-1860
3.2	Border Zone	Rates 1851-1860
<b>4. France</b>		
4.1	Border Zone	Rates 1831-1865
4.2	Distant	Rates 1828-1865



Excerpt of the Map of Switzerland by Wyld, London, 1847

#### Outstanding pieces

When not obvious, outstanding pieces are highlighted by the rarity statement mentioned in red. Almost every page contains at least one outstanding piece.

#### Can the exhibit be duplicated ?

Due to the density of special or unique pieces, it is not possible to gather a similar collection of Genevan postal history on this period.

#### Colour conventions

Story line in blue;  
Rarity statements in red;  
All other descriptions in black.